

умов протистояння на цьому рівні комунікативного процесу є саме згадувана раніше просвітницька діяльність вітчизняних ЗМІ.

Ще один рівень комунікативного процесу – обмін інформацією – під час інформаційної війни досить часто продукує дезорієнтацію та дезінформацію, тобто спрямований на формування у населення (на території противника, і на власній також) нездатності орієнтуватися відносно інформаційних аспектів, на введення в оману неправдивою інформацією (як неоголошеного ворога, так і власного населення).

Як бачимо, увесь комунікативний процес в умовах інформаційної війни може здійснюватися з метою цілеспрямованого послаблення певних переконань, звичаїв, задля залякування свого ж народу образом ворога одночасно із залякуванням противника своїми мілітаристськими намірами.

Інформація як зброя інформаційної війни суттєво відрізняються від зброї вогнепальної, адже у ХХІ столітті її використовують як засіб для ведення неоголошених війн, а під її вплив підпадають громадськість, соціальні інституції, країни. Також досить чіткий взаємозв'язок простежується між цивільною та військовою сферами, до того ж остання при цьому виявляє свою залежність (як, наприклад, в умовах надання волонтерами допомоги Збройним Силам України, особливо на початку проведення антитерористичної операції на сході нашої країни).

Отже, комунікативний процес, під час якого ЗМІ, соціальні мережі противника видають інформаційний продукт, спрямований на зміну психологічних установок, ціннісних орієнтацій, поведінки населення, стає прихованою формою агресії, що отримала реальну назву - інформаційна війна як складова війни гібридної. Таким чином, конфлікт інтерпретацій в умовах інформаційної війни детермінує необхідність вироблення протидії противнику за наявності чи відсутності активних бойових дій. Він також дає змогу активувати лінгво-культурологічні чинники як одні з найбільш дієвих в умовах інформаційної війни.

ТЕОРЕТИЧНІ КОНЦЕПТИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН В КОНТЕКСТІ ВІЙНИ І МИРУ

А.А. Бабич, кандидат юридичних наук

Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба

У сучасному світі, який глобалізується, не існує єдиного підходу до розуміння війни та трактування цього поняття. Як зазначає А.Червінчук думки дослідників розбігаються, автори пропонують нові концепції та нову термінологію – інформаційні війни, гібридні, війни смислів, симетричні/асиметричні, конвенціональні. Пояснити природу явища, яке не зникає, а трансформується, перетворюється у принципово новий тип боротьби дуже складно. Ця складність обумовлена тим, що розвиток

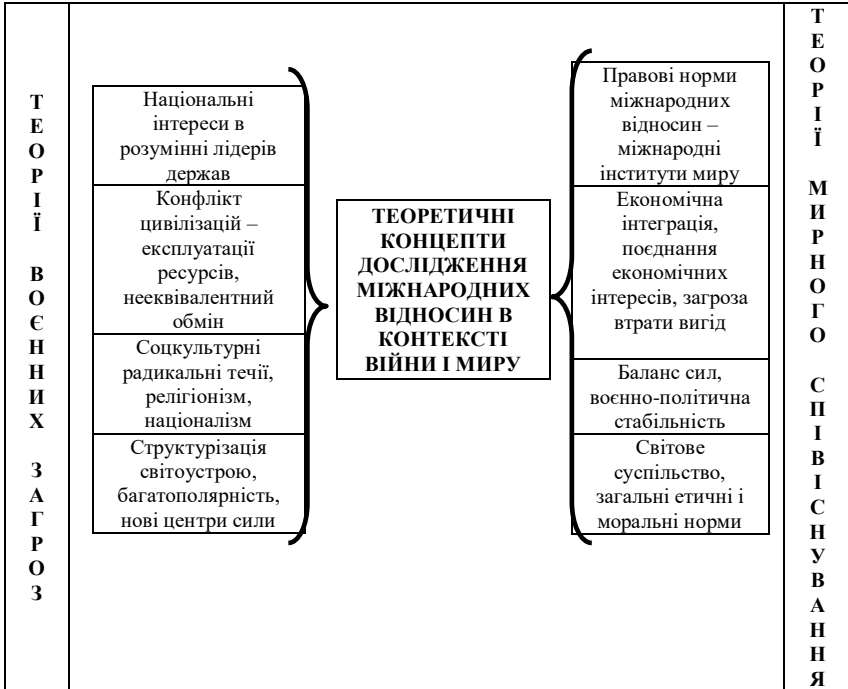
постіндустріального суспільства спричиняє появу інноваційних форм боротьби і саме тому вважаємо пріоритетним завданням зрозуміти принципи функціонування воєн в сучасному просторі.

На думку Х.Юськова сьогодні до зовнішніх чинників варто зарахувати насамперед глобальні тенденції, які потенційно є джерелами загроз національній безпеці. До них належать, наприклад, загострення конкуренції між світовими центрами сили, причому нерідко порушуються норми міжнародного права, застосовується силовий тиск; спостерігаються спроби держав вирішувати свої проблеми за рахунок інших, неспроможних ефективно захищати власні національні інтереси; криза міжнародної системи безпеки, що ґрунтується на ялтинсько-гельсінських принципах, розмивання системи міжнародних угод у галузі стратегічної стабільності, послаблення ролі міжнародних безпекових інститутів; невизначеність засад нової міжнародної системи безпеки, що у комплексі з недосконалою системою міжнародного права уможливорює безкарне застосування сили на міжнародній арені для реалізації власних інтересів; наявність самопроголошених квазідержавних утворень на територіях суверенних держав, поява небезпечних прецедентів визнання деяких з них іншими державами, що стало стимулом для процесів регіонального сепаратизму; поширення тероризму, піратства, наркобізнесу, незаконної торгівлі зброєю і ядерними матеріалами, транскордонної організованої злочинності, відмивання брудних грошей, незаконної міграції, торгівлі людьми, кіберзагроз та ін.

Як зазначає О.Базалук багато науковців розглядають поняття «теорії війни» та «теорії миру» крізь призму природних якостей людини та її психіки. Так, проф. О. Базалук ставить в основу методологічного базису теорії війни та миру методологію геофілософії, включно з методами політичної філософії, культурології, етнології, економіки, географії, нейрофізіології, психології та соціальної філософії. Як закономірні прояви ускладнення структури та функцій нейронних ансамблів підсвідомого й свідомості, війна та мир є способами досягнення регуляторного компромісу між проявами активного начала, яке закладено в основу психіки людини та впливами зовнішнього простору, природнім відбором між ускладненими потребами психопростору (сукупність психік в межах Землі) та можливостями їх задоволення, між проголошенням ідеї, яка об'єднує психічний простір, та можливістю її реалізації.

Як зазначає український дослідник О. Коломієць, сьогодні ми спостерігаємо появу низки новітніх загроз системі міжнародної безпеки всіх рівнів, що потребує координації спільних зусиль держав, міжнародних інститутів і світової спільноти для протидії їм. Особливо значимим стає завдання класифікації причин, які впливають на стан нинішньої системи міжнародної безпеки. А отже, є нагальна потреба – системно дослідити цю вагому для світової спільноти проблему, напрацювати ефективні заходи для її розв'язання, що забезпечить стабільність і мир в умовах зростання міжнародної напруги.

Вищевикладене дозволяє викласти схематично теоретичні концепції дослідження міжнародних відносин в контексті війни і миру.

Малюнок 1 Теоретичні концепції дослідження міжнародних відносин в контексті війни і миру

ДУХОВНА ДЕГРАДАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ ЯК НАСЛІДОК КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ КУЛЬТУРИ

Р.А. Михайловський

Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба

В умовах кризових політичних ситуацій, ведення інформаційної війни, поширення негативної інформації у суспільстві спостерігається феномен посилення почуття самотності й переважання негативних настроїв. Дана тенденція знаходить вираження у таких суспільних явищах, як втрата довіри ільних інститутів, до числа яких відносяться держава, релігія, наука, сім'я. Крім того, має місце посилення гіпертрофованості системи відносин, в основі якої – прагнення до наживи, суперництва, лідерства, розваг. Людське життя часто стало сприйматися як гра, в якій правила задаються самою особистістю, котра «реалізує» свої потенційні можливості в рамках